

ZBORNİK

SVEČENIKOV Sv. P. in ZAJEDNIC S. J.

Uredništvo :
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Izhaja :
1. dan vsakega meseca.

Franc Švara.

Bratovščine in cerkvene družbe.

Podprefektura v Gorici je z okrožnico 11. 1. 1924 št. 182 pozvala občinske predstojnike, da jej dološijo čim prej in čim natančnejši izkaz v njihovem delokrogu nahajajočih se bratovščin in tem podobnih organizacij (confraternite ed altre congeneri istituzioni) z navedbo njihovega kakoršnega koli premoženja in dohodkov, obveznosti napram cerkvi in drugim javnim napravam.

Stvar je za nas nova in važna.

Dobrodelnost je rodilo krščanstvo. Od apostolskih časov pa do danes je ta panoga kršč. socializma bila lastna le kat. cerkvi. Tu so zagledale beli dan vse dobrodelne naprave od prvotnih skromnih poizkusov pa do današnje veličastne stavbe »Caritas«, ki je poleg npravnega preroda narodov gotovo najlepša cvetka na vrtu kat. cerkve. Ves srednji vek nosi na sebi pečat kršč. dobrodelnosti. In kar imamo še dandanes karitativnih naprav, so dedščina onih zlatih časov.¹

Kar je pa cerkev dobila daril in volil za vzdrževanje duhovnikov, službe božje, šol, sirotišnic, ubogih in delanezmogočnih itd., vse si je vsemogočna država pod vplivom protiverskih idej 18. in 19. stoletja prisvojila ter tako oropala cerkev najplemenitejšega vpliva dejanske ljubezni in ji zaprla pot do mnogih človeških src.

V nekaterih državah (Avstrija) pa je kljub proticerkvenemu duhu (Jožefinizem) ostala vsa dobrodelnost v rokah cerkve, medtem, ko so italijanske države že v prvi polovici preteklega stoletja iztrgale cerkvi vsako ingerenco do dobrodelnih naprav, a zjedinjena Italija je podpržavila vse karitativne organizacije in izključila z postavbo 17. 7. 1890 duhovnika od sodelovanja pri javni dobrodelnosti.²

Italija je glede dobrodelnosti nekaj *tip socialne strukture srednjega veka*. Državi kot taki ni nihče zaupal, ampak le cerkvi. Zato se je nakopičilo pri ital. cerkvenih občinah veliko premično in nepremično premoženje, (n. pr. v S. Margherita Ligure je neki Raimusso zapustil dotičnim kršč. organizacijam tri milijone lir), s katerim so dvigali in vzdrževali vse dobrodelne zavode: sirotišnice, bolnišnice, šole, zabavišča, podporne sklade za bolne in brezposelne itd. S tem pa je veljava države padla, zato pa je hotela država zadati cerkvi udarec.

¹ To vprašanje bi zaslužilo več pažnje in globoke obravnave.

² Caterbini: Il diritto eccles. italiano str. 289 in dalje.

Strigla je cerkv. organizacijam počasi peruti, dokler ni prišla na dan z kr. odlokom l. 1890 in pozneje (9. 11. 1901, 22. 7. 1912), ki določa, da so vse *bratovščine*, tudi *čisto cerkvenega značaja*, podvržene nadzorstvu pokrajinske dobrodelne komisije. V teh komisijah imata prefekt in podprefekt neomejeno moč vsled postave.

Ker se hoče država *poenotiti*, zato se je spomnila z uvodoma naznačeno okrožnico *tudi naših bratovščin*. Toda naša bratovščine niso bile niti od daleč to, kar italijanske *Vse naše cerkvene organizacije so bile čisto cerkvenega značaja*. Vzdržale so se sicer, toda le izjemoma, tudi *mešane bratovščine*, ki so *delni podmevi srednjeveških upov*, (bratovščine: *zidarje* — za zidarje — v Renčah, Sv. A. za rudarje, sv. Barbare za kamnolomce, raz. *bratovske skladišča*, delavska podpora dr. *ki so se pa modernizirala* itd., toda danes *so redke vsled spremenjenih socialnih razmer*, *druge bratovščine*: n. pr. sv. rožnega venca, sv. K. Telesa, sv. družine itd. *imajo strogo določeno versko tendenco: lastno in okolice posvečenje*. *Premoženja nimajo*, ker je bilo za bogoslužje in javno dobrodelnost preskrbljeno zakonitim potom. *Zato mora imeti gorenja okrožnica poleg materialnega še drug namen*.

Da prav spoznamo, bistvo stvari, pogledimo, kaj pravi o *bratovščinah italijansko cerkveno pravo*. Italijansko cerkv. pravo je vse bratovščine brez razlike, da li so formalno ustanovljene ali ne kot zahteva kanonično pravo, da li imajo namen zgolj bogočastja ali se bavijo tudi z dobrodelnostjo, vse brez razlike je z postavbo 15. 8. 1867 podredilo civilni oblasti, prepuščajoč cerkvi ingerenco samo v duhovni element organizacije. L. 1889 pa je *obvezala* tudi družbe s *saniim bogoslužnim namenom*, ki opravljajo tedaj samo vaje pobožnosti, da prispevajo k *vzdrževanju delanezmogočnih* in da v *sili* (quando concorrono gli estremi) *prepuste* svoje *dohodke* javni dobrodelnosti (zakon 17. 7. 1890). Istega leta (12. 1. 1890) pa je bilo naloženo prefektom in podprefektom, da sestavijo *izkaz vseh bratovščin in tem podobnih organizacij*; isto, kar je storila sedaj goriška podprefektura in z njo seveda vse ostale v novih pokrajinah.

Bratovščinam pa so podobne vse naše ostale cerkv. družbe n. pr. Marijina družba. Tudi te spadajo pod splošni ital. cerkveni zakon iz l. 1890 in zato jih morajo županstva javiti podprefekturi. To jasno zahteva okrožnica: *confraternite ed altre congeneri istituzioni, che abbiano scopo di culto o religioso*. Scopo di culto se razumejo *dela kršč. ljubezni*, scopo religioso pa *nabožno življenje*. Izvzeta ni torej nobena bratovščina ali cerkvena družba.

Ako smo torej naprošeni, bi bilo priporočljivo zaradi enotnosti, da gremo županstvom na roke in prijavimo cerkv. organizacije na sledeči način:

1. Terz'Ordine (tretji red);
2. Confraternità del S. S. Rosario (Bratovščina sv. rož. venca);
3. Confraternità della S. Famiglia (Bratovščina sv. družine);
4. Confraternità del S. Sacramento (Bratovščina sv. R. Telesa);
5. Confraternità del S. Cuore di Gesù (Bratovščina presv. Srca Jez.)

Sodalizio (Congregazione) delle Figlie di Maria (Marijina družba) itd.

Izrecno pa se naj povdari in dostavi, to so cerkvene družbe, »aventi scopo esclusivo di culto«. Dvomim pa, da nam bo s tem kaj pomagano.

Ost cerkv. postovodaje v Italiji je naravnost narperjena proti aerkvi, zato so posledice take zakonodaje nepregledne. V rokah imajo orožje, s katerim nam lahko namah zatrò vsako versko gibanje, ki je pri nas do sedaj tako bujno in veselo cvetelo. To nam jasno spričujejo razni proticerkveni zakoni, katere je državni svet potrdil še l. 1916 in 1917 z takozvanim dostavkom: trasformazione, t. j. da sme država spremeniti celò namen bratovščine, ako se ji zdi to potrebno. Doslovno pravi: Le confraternite, anche di originaria istituzione ecclesiastica, sono considerate come enti laicali soggetti alla legge sulla pubblica beneficenza; ne la loro natura di enti di puro culto le sottrae alla trasformazione, quando ne occurrano le condizioni. Jasno je torej, da so vse naše verske organizacije brez izjeme (indistintamente) odvisne od samovolje podpornih in dobredelnih pokrajinskih komisij, ki smejo spremenjati in narekovati družbene namene po lastni volji (zakon 17. 7. 1890 čl. 70 in 91).

Temu sledi še lepše: da popolnoma obvladajo položaj in omejijo cerkv. organizacije ima podprefekt vsled kr. odloka z 30. 12. 1923 1. pravico imenovati svojo večino v vse dobredelne organizacije (congregazioni di carità). 2. Organizme raznih oblik dobredelnosti more poenotiti in uradno ustanoviti Zvezo dobredelnih in podpornih naprav ter spremeniti in določiti nov namen tem institucijam. 3. Prefekti smejo razpustiti upravni odbor za šest mesecev do enega leta, podprefekti pa ustaviti (sospendere) delo odborikov. Vse to dobi svojo zakonito veljavo 1. julija tekočega leta.

To je silno dalekosežnega pomena. Država ima škarje in platno v svojih rokah tudi glede verskega življenja. Ne cerkev, ampak država določa smer in globokost verskemu poletu. Res, svobodna cerkev v svobodni državi!

Analogno z postopanjem z cerkv. organizacijami bi lahko storila država še en korak naprej in aplicirala isto postavbo tudi na vso našo prosvetno organizacijo. Italijansko pravo ne pozna društvenega prava kot ga imajo druge države, zato se ne bomo čudili laški percepciji, ako bi nekega dne smatralo vso našo kult. organizacijo kot nekeke bratovščine, jim narekovala svoj namen ali pa enostavno razpustila, kakor jasno kažejo Idrja, Cerkno, Vipava, Dornberg in drugod.

Država si je silom in milom prilastila vso karitativno. Zaradi enotnosti ne smemo mi biti izvzeti. Že lani je bilo naročeno našim županstvom, da ustanove pri vsaki občini »ubožni sklad« ali »zalogo«,

ako ni še obstojal. Doneske, namenjene ubogim, so občine nalagale pri dež. odboru. Toda ti doneski so tako pičili in neznašli, da ne bodo mogli ustreči vsem potrebam. Zato treba novega pritiska na župane, da poiščejo še kake skrite zaklade, ki bi dobrodošli v ta namen, zato je sledila okrožnica o prijavah premoženja bratovščin in družb.

Marsikje je kak »ubožni sklad« ali »ubožni zalog«, ki so ga dobri verniki dali v shrambo cerkvi, da deli ona po potrebi podporo in miloščino. Ti »ubožni zalogi« so v denarju ali v nepremičninah. Treba pa bo paziti sedaj, da se premoženje prepiše na kako živečo osebo, najbolje dušnega pastirja, z dostavkom, da mora isto z istim namenom prepustiti svojemu nasledniku. Nevarno je celo, da nam zajamejo naše bratovske skladnice kot Pio Sovegno, društvo sv. Jožefa.¹

Vprašamo se: Kdo se bo zgani, da odbije te napade na ljudsko vest in pravno življenje naroda?

Ljudska stranka italijanska je razvila svoj prapor in napovedala neizprosno boj tem proticerkvenim postavbam. Zahteva popolno svobodo uprave z karitativnim premoženjem. »Vstvariti se mora enotna fronta«, kliče Don Sturzo. Enotna fronta proti vsemu, kar je nekrščansko!

Sobratje! Vse javno življenje hoče država v svoje roke. Ali ni to napoved kulturnega boja? Kdo zmaga, kdo vzdrži? Bratje, čujte in molite, da nam boj prinese zmago.

lv. M—a.

Novi svetogorski zvonovi.

Zvonovi — kakor kažejo njih teže — so lahkega težnega sistema. Dandanašnja šega lahkih (tenkih) zvonov je ugodna za možno naročnikov, a neugodna za lepoglasje zvonov. Svetogorski d¹ tehta 12 kvintalov, enakoglasen d¹ težkega sistema pa 24 kvintalov; iz tega d¹ bi se dala torej vlti dva svetogorska. Ni treba menda posebne strokovne vednosti za razumevanje, da mora biti med tema zvonovoma glede polne glasovne vsebine in slišnosti v daljavo velikanska razlika! Zvonovi lahkega težnega sistema so podobni šibkim ljudem, dostopnim vednim boleznim. Kar je šibkim ljudem bolehavost, to je tenkim zvonovom nesoglasje v njih glasovni vsebini. Velik mojster je zvonar, ki zna zvonovom tenkega okrilja dati tako obliko, da združijo alikvotne glasove med seboj in z glavnim (udarnim) glasom v harmonično glasovno razmerje. Kjer tega ni, tam nedostaja lepote, izrazitosti in določnosti glavnega glasu, intenzivnosti in mirnosti brenčanja. Posebno se maščuje tenko-krilnost pri velikih zvonovih, težkih nad 1000 kg. Zato pa je nekaj navadnega pojav, da so majhni zvonovi lahkega sistema mnogo boljši kot veliki, ki imajo navadno pokrit, kotlast glas.

Vzrok je ta-le: Pri udarcu kemblja se razvija glas od spodaj navzgor in prehaja nad krilom ležeča kovinska snov tem močnejše v tresljanje, čim

¹ Ker je tvarina silno važna, naj »Zbornik« dobi stalnega strokovnjaškega poročevalca za take predmete.

manjši je zvon. Zato so rabili stari mojstri pri manjših zvonovih v obče razmeroma manjšo težo kakor pri velikih zvonovih z nizkimi glasovi. Brez te razlike bi imeli majhni zvonovi kovinsko trd glas, osebno bi bili glavni glas in višji glasovi preblizu skupaj in bi se vsled tega zadnji preglasno oglašali ter bi premočne gorenje plasti mirno izbrenčanje glasu zavirale in povzročale nepravilne in neredne stresljaje.

Sedaj, ko se vlivajo mnogo tanjši zvonovi, so zvonarji tega razmernega olajševanja in potanjševanje malih zvonov prosti, ker so ti že itak dovolj tenki kot izdelki lahkega težnega sistema. To pojasnjuje tudi dejstvo, da so majhni zvonovi istega zvonarja navadno mnogo boljši kakor veliki. To priporočam v pomislek našim ljudem, ki hrepenijo le po velikih zvonovih, misleč, da so dobri le zvonovi nizkih glasov. Iz tega lahko sklepamo, da so zvonovi lahkega težnega sistema tem slabši, čim večji so in čim nižje glasove imajo. To je usoda modernih velikih zvonov, ki ji niso mogli uiti tudi svetogorski.

Kakošna mora torej biti glasovna vsebina dobrega zvonu? 1. mora udarni glas (s kembljem) natančno odgovarjati zahtevanemu celotnemu glasu; 2. mora biti z njim enakoglasen njegov pomožni glas, t. j. glavni glas alikvotnih glasov, ki tvorijo brenčanje, kateri glas zato lahko na kratko imenujemo brenčalni glas; 3. mora biti podkrilni alikvotni glas spodnja oktava pomožnega glasu; 4. mora biti drugi nadkrilni alikvotni glas mala terca.

S posebnim ozirom na gorenje štiri zahteve sem preizkusil te dni svetogorske zvonove s kompetentno kromatično piščalko, ki ne deloča le razločno po pol glasu, ampak tudi po četrtinah, osminah in šestnajstinah glasu. Rezultat te preizkušnje vsebuje naslednja razpredelnica:

	Udarni glas	brenčalni glas	podkrilni alikvotni glas	drugi nadkrilni alikvotni glas
Tako je.	$g + \frac{1}{8}$	$g + \frac{1}{8}$	$G + \frac{1}{8}$	$b + \frac{1}{8}$
	$a + \frac{1}{8}$	a	c	$c^1 - \frac{3}{8}$
	$h + \frac{2}{8}$	$h + \frac{2}{8}$	c	$d^1 + \frac{3}{8}$
	$d^1 - \frac{2}{8}$	$d^1 - \frac{2}{8}$	$d + \frac{1}{8}$	$f^1 - \frac{1}{16}$
Tako bi moralo biti.	g	g	G	b
	a	a	A	c^1
	h	h	H	d^1
	d^1	d^1	d	f^1

Ta rezultat kaže pred vsem, da je v zvonilu najslabši veliki zvon; kajti v njem je največja razlika med udarnim in brenčalnim glasom, on se ne glasi v daljavo kot »g«, ampak pol glasu, kot

»gis«. — Da ni med večjima zvonovima cel glas razlike, to že pove prosti sluh. Kako pa je sluh v podrobnostih nezanesljiv in kako nas lahko vara, kaže ravno razlika med tema zvonovima. Ko slišimo zvoniti vse štiri zvonove, nam pravi sluh, da je zvon »a« prenizek, piščalka pa pravi, da to ni res, da se sluh moti. Slušna zmoti se namreč bazira na dejstvo, da je »g« tonika (prima) za to štiriglasje in da je naš sluh navezan na njo kot podlago, da iz nje izmerja glasovne višine manjših zvonov. V tem slučaju seveda nam je veliki zvon trdna in nezmotna podlaga in manjši zvonovi so nam slabo uglašeni, če niso po njem glasovno umerjeni. Take slušne zmoti govore dovolj prepričevalno, kako nezanesljivo, kako zmotno je preizkuševanje zvonov z enoglasno zvenuljo, ki nam prav za prav nič ne meri, ampak nam je nje glas le nekaka podlaga, iz katere ven nam mora edino le sluh meriti glasovne razdalje zvonov. In tako površno in varljivo preizkušnjo so prestali novi zvonovi v laških zvonarnah!! Svetogorski veliki zvon je zmožen spraviti glasbenika, ki ni zvonoslovec, v veliko zadrego, da kar ne ve kak glas mu prisoditi. Je pač kočljiva naloga preizkušati zvon, v katerem se neprenehoma menjujeta in drug v drugega prelivata glavna glasova (udarni in brenčalni glas), ki bi morala biti enoglasna, ker se vzajemno dopolnjujeta, sta pa raznoglasna. Brez kromatičnega instrumenta je orientiranje pri takem zvonu izključeno tudi za uho glasbenika, nezkušeneza v zvonoglasju.

Dalje nam kaže razpredelnica, da nima niti en zvon istega udarnega glasu kot mu je bil prisojen v zvonarni in da se nagiblje razlika pri večjih treh navzgor, pri malem pa navzdol.

Zanimiva je ljudska sodba, da sta manjša zvonova najboljša, in res v teh dveh soglašava prav dobro udarni glas z brenčalnim.

Omembe vredno je dalje, da ni drugi nadkrilni alikvotni glas pri nobenem zvonu čista mala terca, brez katere je harmoničnost alikvotnih glasov izključena. To terco sem izkušal vsem zvonovom izvabiti, a nisem je našel. Višje gori v iskanju kvinte in oktave nisem šel, ker ležijo višji alikvotni glasovi izven območja zvonarjevega ter so pojavi golega slučaja. Kako so deli glasovne vsebine pri teh zvonovih različno razmetani, nam kaže dejstvo, da ima najslabši (veliki) zvon spodnjo oktavu, razen njega pa noben drug.

Da pa so v velikem zvonu višji alikvotni glasovi neharmonični, nam sydoči dovolj njega valovito in sunkovito brenčanje. Tako nemirno brenčanje ukinjuje samo sebe. In res, dočim traja brenčanje v manjših treh zvonovih poldrugo minuto, utihne v velikem zvonu že po eni minuti, kar bi moralo biti ravno narobe.

To bi bila torej tehnična slika svetogorskih zvonov. Ni roznata, toda ne smemo se je strašiti. Slikar ji je bil kompetentni instrument in ta je drugačni mojster v natančnosti glasovja kot človeški sluh, ne izvzet niti izobraženi sluh glasbenikov. Naš sluh je prepovršen, da bi razločeval drobne ulomke enega in istega glasu in pri zvonovih še manj kot pri drugih glasbilih. Vzrok je mogočno brenčanje, ki pokriva podrobne glasovne difference. Zato sem gotov, da bo cenilo naše ljudstvo svetogorske zvonove za dobre.

Sedaj, ko smo dobro preiskali notranjost zvonov, ne smemo pripisati njih glasovnega stanja na rovaš zvonarju, ki je nedolžen, ker je dosegel, kar je mogel, ko so mu vezale roke neugodne okoliščine. Pred vsem moramo biti gotovi, da bi bili zvonovi drugače izpadli, če bi bili majhni ali vsaj srednjeveliki; saj nam to kaže tudi svetogorsko zvonilo samo, v katerem sta manjša zvonova boljša kakor večja. Višje gori sem že omenil, kako težavno je vlivati zvonove nizkih glasov in lahkega težnega sistema. Upoštevat mora nadalje dejstvo, da se nudi zvonarju zelo redkokrat prilika vlivati tako velike zvonove. Njegova izkušnost v vlivanju zelo velikih zvonov ni izdaleč tako velika kot jo ima z manjšimi zvonovi in glavni činitelj v zvonolitju je vendar le izkušnost. Ako se mu majhen zvon ponesreči — in v zvonarstvu igra sreča važno ulogo — ga preljuje z majhnimi stroški. Prelitje velikih zvonov zahteva tudi velike stroške. In razen tega je pri preliti majhnega zvonu mnogo bolj gotovo boljši uspeh kakor pri preliti velikega zvonu.

Dalje je treba upoštevati, da si ni nabavljal zvonar sam zvonovine, ampak jo je prejemal od vlade v obliki topov, v katerih je le 7 do 10 odstotkov cina namesto 22 odstotkov, kateri dodatek cina je dobival zopet le od vlade. Kaka čistota je bila v tem vladnem materialu, je drugo vprašanje. Zvonar pa mora sprejeti, kar mu vlada izroči.

Ozirati se je slednjič na izredno obilico zvonov, ki jih je imel zvonar vliči istočasno s svetogorskimi zvonovi. Pri taki obilici dela je izključena natančnost in mirna premišljenost, če pa kje, je ta živo potrebna ravno v zvonolitju.

Marijne družbe.

Po Mariji k Jezusu.

Ta naša pot do zdaj — ta še posebno v marijanskem letu 1924.

Dragi sobrat! Ali si si torej že napravil natančen načrt, kako boš v novem letu po tej poti čvrsto stopal sam — in za seboj krepko vodil svojo čredo? — Ali se do dobra zaveš, kako mogočen pripomoček za uspešno dušno pastirstvo ti nudijo Marijine družbe? — Četudi zbirajo pod Marijino zastavo le kot cvet in elito, vendar jih ne smemo smatrati le kot cvet in sad verskega preporoda, ampak so bile že od prvega začetka veliko bolj zamišljene kot protilek in obramba proti verskim zablodam in moralni korupciji, kot kvas, ki naj prekvasi človeško družbo z zdravimi nauki in lepim krščanskim življenjem. Preventivna metoda pa nalaga skrb za dober naraščaj v Marijinih vrstih.

Sobrat! Ali je potemtakem marijanska ideja po svojih vzorih in velikih ciljih pogosten in ljub predmet tvoje meditacije? Ali zlasti vsakdanji namen tvoje molitve?

Marijansko leto je že nastopilo. Kaj hočeš torej storiti, da v tem letu že obstoječe družbe ohraniš in spopolniš? Kaj, da zaspane zopet vzbudiš, zamrle poživiš in nove ustanoviš?

Ali si že naročil zase »Voditelja Marijinih družb«, za čredo pa v *zadostnem* številu Bogoljuba?

Ali si že razdelil med družbenice »Apostolnice«, da na ta način zainteresiraš Marijine otroke za živahno apostolsko delovanje?

Na delo! Tvoje molitev in delo pa naj z ljubim Sinom bogato blagoslovi Devica Marija!

Cigoj.

Iz Zbora.

Članarino naj sobratje pošiljajo na naslov našega blagajnika: Angelj Čargo, kurat Sovodnje p. Merna.

Opozarjamo sobrate na lepo izbiro novih misalov in brevijev ter različnih tozadevnih dodatkov, ki so na razpolago v Knjigarni Kat. Tisk. Društva v Gorici.

Za krpanje cerkvene obleke priporočamo čč. duhovščini gospodično Franjo Rojec, izprašano učiteljico ročnih del, ki je bila več let v goriški gluhozemnici ter se zelo zanima za cerkvene paramente. Popravila je že mnogo cerkvene obleke za stolnico v Gorici v splošno zadovoljnost in po zmerni ceni. Začasno je čč. duhovščini na razpolago v vikarišcu pred stolnico v Gorici, Corte S. Ilario 7 v pritličju.

V Gorici, 10. januarja 1924.

Ig. Valentinčič, stolni kanonik.

Polemika

Barban (u Istri) 11. 1. 1924.

Slavnom uredništvu

Zbornika sveč. sv. Pavla

Gorica.

U zadnjem »Zborniku« od decembra 1923 Vi ste se dotaknuli i moje osobe i to na način kako vidite na izrezanom komadu.¹ Braćo moja, tako se ne prakticira kršćanska ljubav, to nije pisanje jednog svećeniškog organa. Ta Vi me držite za — Barabu! Po Vašem mišljenju ja nisam dostojan svećenik, jer ne vršim svojih dužnosti. Vaš korespondent Vas je izvolio izvijestiti da sam aprila postao župnik, Corpus delicti! Ali je zaboravio izvijestiti Vas da je u tršćanskoj biskupiji također hrv. svećenik Miroslav Glavić postao dva mjeseca iza mene župnik u Zminju (Gimino) u istim prilikama kao i ja. Za što je zaboravio i to reći? Za što nije i njemu dodao »Pik! A vjerski odgoj mladeži?!...« Zar je i on dakle nedostojan svećenik kad je postao u isto vrijeme župnik kad i ja? — Gospodo moja, lako je biti vikač i frazer, ali nije lako trpiti i mučati i biti s narodom. I ja sam mogao i moj ko-

¹ Na Vaš dakle upit jedino Vam mogu javiti da mjeseca aprila hrv. svećenik Jakov Ceginović postade župnikom u Barbanu kod Vodnjana. I pik! — A vjerski odgoj mladeži?!...

Tolika odaslanstva dohadjaju pitat biskupa, da im dade svećenika njihovog jezika; a on ga nema... Ah, Bože... — In mož je obmolknit!«

lega susjed Glavič i mi smo mogli izložiti se i biti vikači kao i nekoji drugi pak biti protjerani — ali što bi, to bilo *narodu* koristilo? Ako smo se taktično ponašali i mortificirali — zar mislite da smo manje zaslužni od drugih koji se nisu znali strpiti i prilagoditi se prilikama? Pa zar mislite da ja mladež ne odgajam? Da mu ne govorim njegovim jezikom? U školi dakako govorim drugače nego u crkvi — ali u njoj tko mi može zapovijedati?! Ili ako će mi i htjeti zapovijedati, mislite li Vi da bili ga slušao? Mislite da nemam ništa odvažnosti? Ili možda ništa nisam trpio i ne bih trpio? Dakle tako ste me počastili kar da sam kakav don Abbondio. Ali, molim Vas gospodo, dodite Vi amo, pak da vidim kako ćete se Vi ponašati.

Molim Vas dakle i opozorujem Vas, da ne pišete više ovakove stvari i ne kršite kršćansku ljubav i ne vrijedate subrata, koji visoko cijeni svoje svećeničko zvanje.

Zahtijevam da sve ovo što sam gori napisao šampate u »Zborniku« prviput što izade i tako opravydate uvredu meni nanešenu. Opet velim *zahtijevam* da šampate riječ po riječ i da taj broj »Zbornika« pošaljete i meni da vidim jeste li zadovoljili pravdi. Inače bih morao drugače postupati.

Upajući se da ćete ispuniti moj opravdani zahtijev — jer sam zbog onih Vaših riječi nebratskih strašno trpio! — ostajem uz pozdrav vdani u Kristu

Jakov Cecinović, kanonik-župnik.

O p. ured. Uredništvo tega pisma ne razume. Najbrž se bo šlo za tiskarski pogrešek. Inkrimnirani stavek: — *I vjerski odgoj mladeži!...*? bi moral biti začetek novega odstavka. Pomišljaj (—) bi moral stati v sredini nad odstavkom. Potem bi pač g. Cecinović ne sumil, da se omenjeni stavek tiče njega ampak v obče žalostnih razmer v Istri.

Odmevi našega dela.

Na konferenci »Zajednice« šempeterskega dekanata, ki se je vršila 17. XII. l. l. v Renčah je bil izvoljen za zajedniškega predsednika sobr. Angelj Cargo, za tajnika sobr. Oskar Pahor; za tajniškega namestnika pa sobrat Čemažar; za dekanjskega voditelja Marijinih družb sobr. Josip Godnič, za namestnika sobr. Ciril Zamar. Sobr. Švari je bila poverjena naloga, da nadzoruje, ali se sklepi zajedniških konferenc dejanski tudi izvršujejo.

Goriška Mohorjeva družba.

Knez nadškofijski ordinariat v Gorici je priobčil načelstvu Goriške Mohorjeve družbe naslednji reškript Apost. Poeniten.

Beatissime Pater.

Archiepiscopus Goriensis ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus humiliter petit favore fidelium, Sodalitati titulo S. Hermagorae, in civitate episcopali Goriensi canonice erectae, adscriptorum, sequentes Indulgentias: I. *Plenariam* a) pro fidelibus qui in Sodalitatem inscribuntur, die ingressus, si confessi ac S. Synaxi refecti, aliquam ecclesiam vel publicum oratorium visitaverint, et ad mentem

Summi Pontificis preces fuderint; b) a singulis sodalibus die festo S. Hermagorae vel uno ex VII diesus immediate sequentibus, si pariter confessi ac S. Communione refecti, ecclesiam Sodalitatis propriam, vel ubi ea deest, ecclesiam parochialem visitaverint, et eandem orationem ad mentem Summi Pontificis pie persolverint. II. *Plenariam* in mortis articulo a sodalibus lucrandam, dummodo confessi ac S. Communione refecti, vel, si id facere nequiverint, saltem contriti, SS. Iesu Nomen ore, si potuerint, sin minus corde, devote invocaverint, et mortem tamquam peccati stipendium de manu Domini patienter susceperint. III. *Partialem* a) septem annorum totidemque quadragenarum quatuor per annum diebus a Sodalibus acquirendam, si ecclesiam Sodalitatis propriam vel, ubi ea deest, ecclesiam quamlibet ab Ordinario approbatam, visitaverint, ibique pias ad Deum preces effuderint; b) sexaginta dierum, quoties sodales aliquod pictatis vel caritatis opus, iuxta fines Sodalitatis, peregerint.

Et Deus etc.

Die 23 Novembris 1923.

Sacra Poenitentia Apostolica benigne annuit pro gratia iuxta preces ad septennium, Contrariis quibuscumque non obstantibus.

S. Fagiolo

J. Rossi S. P. Off.

Katehetski vestnik.

Svetopisemske kateheze.

Svetopisemske kateheze za 2. in 3. razred ljudskih šol. V Trstu 1923. Samozaložba.

To je naslov drugi 208 strani obsegajoči lični knjižici, ki se mi je vročila, kakor njena prva sestra za prvi razred ljud. šol. (1922) v svrhu njene ocene, zlasti za šolsko rabo, kateri je v prvi vrsti namenjena.

Kar sem bil v tem pogledu zapisal svoj čas o prvi knjižici svetopisemskih katehez, bi prav lahko ponovil o ti drugi knjižici, ki je le nadaljevanje prve. Za nabavo istinito dobre šolske knjižice za krščanski pouk smo se morali v obče do zadnjih let obračati na »ljubljsko katehetsko društvo«, kjer je izvir takih knjig iz peres večjih in praktično izkušenih vrlih naših katehetov - strokovnjakov. A sedaj imamo tudi doma, s čemer nam je v rečenem oziru rada postregla Ljubljana. Temu dokaz so uprav omenjene svetopisemske kateheze. Iste vrline, ki vsebuje prva knjižica katehez, dičijo tudi drugo književno delo marljivega avtorja. Ne morem ponavljati vseh, omenjam le: Tu in tam isti mikaven slog, isti duh, ista dovršenost bodisi glede oblike in sestave, bodisi glede razvrstitve tvarine in praktičnih izvajanj; v istem lepem, gladkem in pravilnem jeziku. To so vrline, to so prednosti, ki dičijo redkokatero knjižico za katoliški šolski pouk. To velja glede celotne vsebine, kakor njenih posameznih delov, na katere se ne morem posebej ozirati, saj celota sestaja iz nje posameznih delov. Ako podprem to svojo pohvalno izjavo z dejstvom, da sem imel skozi dolgo vrsto šol,

let več kot dovolj prilike ozir, dane mi naloge od bivšega ministrstva za u. in b. na Dunaju, ocenjevati razne veroučne knjige za srednje in nižje šole, jo bode vsak in rad priznal, ko bode knjižico vestno in pazljivo prečital.

Da, te svetopisemske kateheze so ne samo kot šolsko-priročna knjiga izborna književno delo, ampak so uprav tako pripravne in prikladne — naj rabiš spisateljeve besede — za vsako krščansko slov. hišo, kot prava domača družinska knjiga, druga družinska »pratika«, ki naj najde odlični prostor v vrsti drugih dobrih in poučnih družinskih knjig. Čeprav se vsaka dobra reč vsekdar sama najbolje priporoča, vendar porabljam radevolje to ugodno priliko, da opozarjam čč. gg. katehete na te svetopisemske kateheze ter jih jim toplo priporočam, da jim tudi, po možnosti, vgladijo pot v vsako slov. hišo; pa tudi zato, da ne bo marljivi gosp. spisatelj — založnik poleg obilnega truda imel še materialne škode. »Tolle et lege«, vzemi in čitaj!

Za soglasje vsebine svetop. katehez s katoliškimi načeli in nauki jamči višja cerkvena oblast, ki je knjigo potrdila in odobrila.

V Gorici, dne 24. januarja 1924.

Msgr. dr. Hilarij Zorn
šol. svetnik.

Novi učni red kršč. nauka na ljudskih šolah.

H kr. odloku 1. okt. 1923 št. 2185, s katerim se vpeljuje nov učni načrt za ljudske šole, objavljamo danes izvleček novega učnega reda za kršč. nauk na ljudskih šolah.

Čl. 1. Kršč. nauk se redno poučuje v začetku šolskega pouka v dveh ne si sledečih tedenskih dneh skupno eno tedensko uro v 1. šol. letu (nelle classi del grado preparatorio), eno uro in pol v 1. in 2. razredu ter po 2 uri v ostalih razredih.

Dovoljuje se v nižjih razredih (nel grado inferiore delle scuole elementari) v tujejezičnih krajih pouk v materinščini.

V jezikovno mešanih krajih mora šolska oblast poskrbeti, da so vsi šolski otroci, ločeni v oddelke, dležni pouka v materinskem jeziku.

Čl. 2. Verski pouk poučujejo učitelji kot v ministerski naredbi z dne 11. nov. 1923; v slučaju pomanjkanja takih moči, se poveri kršč. nauk ne učitelju (a persona estranea alla scuola).

Do nove odredbe morejo (potranno) poučevati v priklapljenih pokrajinah z ozirom na postave 26. 9. 1920 št. 1322 in 19. dec. 1923 št. 1778, kjer nič ne nasprotuje učni sposobnosti in pravni kakovosti kršč. nauk prejšnje osebe kot v navodilih veljavnih pred odlokom 1. okt. 1923 št. 2185.

Čl. 3. Vsako leto pred začetkom šol. pouka se osebno posvetuje šolski voditelj in v slučaju, da ga ni, pa kr. šolski nadzornik, z najvišjo cerkveno oblastjo dotičnega šolskega okrožja v svrhu izbire veroučiteljev, ki jih predoži kr. Proveditoriu (oskrbniku) z zapisnikom podpisanim od tega in dotične cerkvene oblasti z izjavo zadovoljive izbire (con significato di parere favorevole alla scelta fatta).

Kr. učni oskrbnik poveri po spoznani sposobnosti predloženim veroučiteljem pouk enega ali več razredov v smislu št. 2. in 3. učnih predpisov in raznih odredb za verski pouk vsebovanih v ministerski odredbi 11. nov. 1923.

Čl. 4. V pomanjkanju sposobnih veroučiteljev, predloži voditelj kr. učnemu oskrbniku izkaz onih oseb, ki so se priglasile za pouk kršč. nauka in o katerih se je kot v gornjem členu ugodno izrazila prej imenovana cerkvena oblast.

Po zaslišanju šolskega sveta *proglasi* kr. učni oskrbnik predložene osebe kot sposobne ter jim poveri pouk.

Čl. 5. Stariši ali njihovi namestniki, ki hočejo neposredno poskrbeti verski pouk svojim otrokom, morajo pismeno javiti šolskemu voditelju način te oskrbe. Šolski voditelj mora dovoliti učencu prihod v šolo po posebnem (speciale) pouku; te izjave bodo morale biti razvidne tudi iz šolskega spričevala (nanzanila).

Čl. 6. V katoliških okrožjih smejo uporabljati šolske prostore za pouk kršč. nauka od starišev izbrani veroučitelji.

V krajih, kjer so po sodbi šolske oblasti, precejšnje skupine nekatolikov, smejo tudi, toda izven ur določenih za kat. verouk uporabljati šolske prostore dotični veroučitelji seveda pod pogojem, da jih kr. učni oskrbnik spozna za to sposobne.

V obeh slučajih se morata pooblaščenca izkazati šolskemu voditelju z posebnim pooblastilom od strani starišev ali njihovih namestnikov za verski pouk.¹

Koristni migljaji.

Kako naj zaročenci obhajajo civilni zakon?

Naše ljudstvo je nov vladni ukrep o vpeljavi civilnega obveznega zakona sprejelo z upravičeno nevoljo. Padla je na ta račun marsikaka rezka beseda.

V drugih krajih — n. pr. na Nemškem — je krščansko ljudstvo dalo duška svojemu verskemu prepričanju glede zakona na ta način, da je na zunaj pokazalo, kaj misli o svetni ceremoniji pred županom. *Ostentativno* so pred županom izvršili predpisani obred v vsej *priprostosti brez vsake zunanje slovesne praznične oblike*. Ženin, nevesta, priče in drugi vabljeni so prišli v *vsakdanjem oblačilu* na županstvo, ženin večkrat z motiko ali sekuro v roki, nevesta pa z jerbasom ali škafo in glavi.

V cerkev so pa prišli *praznično oblečeni*, z venci in šopki in z vsem običajnim zunanjim sijajem.

Ali bi ne kazalo posnemati to navado tudi pri nas?

Dr. J. L.

Naši zvonovi.

V kakem štadiju se nahaja vprašanje zvonov, Vam pojasni pismo msgr. Janeza Constantinija, ki je je odposlal dne 2. jan. 1924 nekemu našemu so-

¹ Naloga Katehetskega društva je, da z zanimanjem sledi razvoju šolskega vprašanja v Italiji.

bratu, kjer piše med drugim: »Vlivanje zvonov se je ustavilo proti koncu preteklega leta. Od tedaj sem pisal, brzojavil in bil sam osebno nešteto krat v Rimu. Govoril sem v Nj. E. Janezom Giurati, De Stefani, Finzi, z Mussolinijem in skoraj z vsemi načelniki ministerskih uradov, ki se bavijo z vzpostavitvijo Benečij, toda doseči nisem mogel nikoli, da bi se delo nadaljevalo.«

»O ustanovitvi vlivanja zvonov sem opozoril ugledne parlamentarce ter javil raznim ordinarijatom z prošnjo, da se pismeno obrnejo na Nj. E. Mussolinija, pa do sedaj ni dobil nihče odgovora, nihče ni mogel kaj doseči v tem oziru.«

»Sedaj nadaljujem delo z vso ljubeznijo in vztrajnostjo, ker se mi smilijo vasi, ki zaradi pomanjkanja zvonov silno trpe v duhovnem oziru. Do dve tretjini cerkvâ bi ostalo brez zvonov, ako se z delom ne nadaljuje. To bi bila javna krivica, ko bi se nekaterim cerkvam hotelo odvzeti, kar se je drugim vže dalo. Toda zagotovila pa vam ne morem dati nobenega.«

Tako, sedaj veste, predr. sobratje, kako je z vašimi zvonovi. V nevarnosti smo, da jih sploh nikoli ne dobimo. Toda mirovati ne smemo, dokler se javna krivica ne popravi, naj stane, karkoli hoče. Zato sem mnenja, da

1. vsako prizadeto cerkveno oskrbnništvo takoj napravi pismeno vlogo na ministerskega predsednika z potrebnim utemeljevanjem. Prepis istega naj se pošlje Msgr. Janezu Constantiniu v Benetke — Palazzo Patriarcale (L'opera di soccorso).

2. Isto naj napravi tudi županstvo od svoje strani.

3. Kumulativno napravimo skupen korak potom naših ordinarijatom na Vatikan in Mussolinija.

4. Ordinarijati naj sami drezajo, kjer je potreba.

5. Zanimati bi morali ves tisk italijanske ljudske stranke, da bi se zavzel za nadaljevanje vlivanja zvonov.

6. »Zbor svečnikov sv. Pavla« naj se obrne na »Unio cleri« s prošnjo, da potom tiska in besede propagira misel vlivanja zvonov.

K delu nas silijo naše osirotele cerkve, blagor nemrjočih duš in naša lastna stanovska čast, da nam ne bo moglo ljudstvo kedaj očitati, da nismo bili možje na svojem mestu.

U to »Pomozi Bog,« bračo!

Prošnja: Vsa cerkvena oskrbnništva naj sporoče čim prej *število in težo* manjkajočih zvonov — vikarijskemu uradu Vrtojba — P. San Pietro di Gorizia.

Kronika.

Naši samostani.

Če izvajamo Trst in naše tolminske hribe so bili samostani na našem ozemlju razmeroma dobro razdeljeni. Najnujnejšim zahtevam je bilo ustrezno. Goriška okolica, Brda in nekaj Krasa so zadovoljevali goriški samostani. Celi deželi in še posebno Kanalu ter Banjški planoti je ustregla sv. Gora. Sv. Križ je služil Vipavcem in Notranjem. Miren je razpolagal z misijonarji, med tem je v iste svrhe služil Istranom Pazin. Če pomislimo da so našemu ljudstvu služili še obmejni samostani na Trsatu, Reki in v Škofji Loki in da je bilo na razpolago sploh vse slovensko redovništvo, moramo imenovati današnje stanje popolnoma brezupno.

Prvi udarec je ta, da je vse slovensko redovništvo izven naših državnih mej za dejansko pomoč v dušnem pastirstvu brezpomembno.

Drugi udarec je pa ta, da so tostranske redovne hiše razven one v Mirnu prišle ob vse slovenske moči. Lani so vzeli slovo slov. kapucini v Gorici, te dni jemljejo slovo frančiškani na Kostanjevici, Sv. Gori in v Pazinu, v maju zapuste slov. kapucini Sv. Križ.

Ostanjejo še trije lazaristi na mirenskem Gradu, a še ti brez cerkve.

Torej na 200.000 ljudi en redovnik!

To je ravno radi horendnega pomanjkanja posvetne duhovščine največja katastrofa za versko življenje našega ljudstva.

Naj govore nekoliko ti le podatki:

1. 40.000 sv. obhajil pri goriških kapucinih je padlo na nekaj stotin.

2. 50.000 sv. obhajil na Sv. Gori bo skoro popolnoma onemogočenih za naše ljudstvo.

3. Tistim tisočim, ki so se posluževali besede božje in sv. zakramentov po kapucinih v Sv. Križu bo ta dobrota odtegnjena.

4. Vsi tisti ljudski misijoni, tridnevnice, vse cerkvene slovesnosti sploh vse dušnopastirsko delo, ki je slonelo na neutrudljivih ramah teh naših redovnikov je uničeno.

5. Onemogočeni so celo redovniški poklici, ker ni več domačih redovnih družin.

Kaj nam je storiti!

Menda ni druge pomoči, nego prisiliti posamezne redove, da namestijo po bivših slov. samostanih najmanj po tri slovenske spovednike in pridigarje. Naj jih vzamejo od kjer hočejo!

Salus populi suprema lex!

Katoliški prepород na Češkem.

(Dalje.)

4. Cerkevna organizacija klera.

Ogromno delo se je pojavilo v duhu katol. voditeljem, ki je čakalo junaka, da ga spravi v gibanje in tir ter tako začne pisati novo zgodovino češkemu narodu, ki je povprečno v 80 od stotih

katoliški. Delo pa, ki sloni samo na enem človeku, ga mora streti, četudi je junak, zato je Msgr. Šramek že zgodaj začel deliti delo in si na ta način pridobivati sobojevnikov. Začel je najprej v vrstah duhovnih sobratov in našel tu pri visokih in nizkih vsestranskega razumevanja idealnega poklica. Dve gonilni sili sta dali pobude in razmaha katoliškemu gibanju: *lučnost države*, ki je hotela katol. načelo v javnosti popolnoma zatreti in *nastop »narodne cerkve«* z lepim številom odpadlih duhovnikov, ki so skušali zapeljati tudi ljudstvo, pa brez uspeha. Češki episkopat je organiziral svojo zvesto in požrtvovalno duhovščino po škofijskih zvezah s svojimi stanovskimi glasili, od koder so spoznavali resnost časa in odgovornost življenja za posameznika in narod. Tako vidimo v Olomucu in Brnu ustanovljeno *»Jednoto katol. duhovenstva«*, a v Pragi *»Klub katolišk. duhovenstva«* z glasilom: *»Vestník Jednote duhovenstva«*,¹ ki izhaja v Brnu, potem *»Časopis katol. duhovenstva«* s priložo *»Sursum«* itd. po vseh škofijah Češko — Slovaške.

Ko je bila ta armada zbrana in do zadnjega moža organizirana, tedaj je šla na delo in uspehi so dan za dnem dozorevali. Skupno so odbijali vse napade ogorčenih nasprotnikov, češ, da je zato je takoj poiskala češki kler, in katol. ljudstvo proti republiki, proti domovini ter so z samozatajevanjem in pozitivnim delom privedli nasprotnike k molku in spoštovanju katol. načel.

Z »narodno cerkvijo« in njenimi pripadniki niso katoliški duhovniki nikoli imeli kakih stikov. Ogibljejo se jih kot garjevih ovc.

Tako je katol. češko duhovništvo postalo vsled svoje *načelnosti temelj narodne sreče in prvi steber do lepše bodočnosti*.

Katol. duhoščina pa je živ ud narodnega telesa.

5. stike z katoliškimi inteligenti.

ki naj bi podprli in širili delo verskega preroda. Tako najdemo lajke in duhovništvo združeno v *»Matici Cyril - Metodijaki«*, z namenom, da se po vsej državi vpelje *verska šola*, kateri je sedanja vlada napovedala najostrejši boj, ki pa je izgubil svojo ostrino ravno vsled sodelovanja katol. ljudske stranke v vladi. V *»Ljudski akademiji«* se je zbrala vsa katol. inteligenca, ki s predavanji, poukom, zabavo itd. pogloblja verski čut v srcih svojih poslušalcev. Katoliški pisatelji so se združili, da goje umetnost in književnost na verskih načelih v *»literarno družino«*, kateri predseduje gotovo najplodovitejši češki pisatelj Dostal; svoje plodove objavlja družina v priznani reviji *»Archa«* v Pragi.

Ljubezen do sv. Stolice je v tem narodu tolika, da včasih pozabi ozir, postavi v ozadje svoj lastni »jaz« in vzplamti ona goreča ljubezen do drugih slovanskih sobratov, ki so že stoletja odtrgani od edine prave matere katol. cerkve, da se z največjo živahnostjo zavzemajo za zjedinenje razkolnih

Slovanov z katol. Cerkvijo. V ta namen se je že pred leti ustanovila na Velehradu, nekdanji prestolnici sv. Metoda, *»Apostolstvo sv. Cyrila in Metoda«*. Sv. Stolica, zlasti Lev XIII, je stavil velike upe v to ustanovo, kjer naj bi ravno katoliški Čehi postali most med razkolnim vzhodom in pravovernim Rimom. In zadnja enciklika papeža Pija XI opozarja katol. svet na kri mučenca sv. Jozafata, ki naj bi brate po krvi združila v ljubezni do Kristususa.²

Tako vidimo vso katol. inteligenco strnjeno okoli enega središča in žarišča — Msgr. Šrameka, ki postaja duhovni voditelj vsega verskega in kulturnega dviga v češkem narodu. Spoštovanje in zapužanje načelnim in nesebičnim delavcem!

Pa motili bi se, ako bi mislili, da je bila skrb z pridobitvijo katol. inteligence za versko-kulturno delo izčrpana; ne, to je bilo potrebno, da se pridobi delavce

6. za širje delo med narodom.

ki je komaj čakalo pridnih rok, ki naj bi porule iz narodne njive plevel in osat zmot in zmešnjav ter je oplodile z zlatim zrnjem načelne vzgoje in vztrajnosti v dobrem.

a) Roko v roki je šla svetna in cerkvena inteligenca z gotovostjo zmage med narod. Na temelju moravske mladinske organizacije *»Orla«*, ki je bilo dete nevtrudljivega Šrameka, se je dozidala *češko-slovaška mladinska organizacija*, ki je preplela in prekrasila več narod. *»Orel«*, je največja in najbolj upoštevana organizacija ne samo v mejah države, ampak tudi zunaj nje. Steje nad 150.000 članov. Saj smo jih tudi mi videli v velikem številu v Ljubljani, v Parizu itd. kjer so povsod vzbujali občo pozornost s svojim dovršenim nastopom ter živahnim in ljubeznivim obnašanjem. Ima tudi svoj dekliški odsek *»Orlic«*, ki zavzema vedno širje dimenzije. Svoja glasila izdaja organizacija za moške in ženske odseke ter za naraščaj. Ni člana organizacije, ki ne bi bil naročen vsaj na eno društveno glasilo. Poleg *»Orla«* bstoji pa še *druga mladinska organizacija* z približno 60.000 člani z najrazličnejšimi nameni v okvirju katol. kulturne smeri.

b) Mednarodni socializem ozir. komunizem ni mogel najti nikoli plodovitih tal med Čehi, ker je bilo delavstvo več ali manj prežeto narodnega duha. Tudi v povojnem času se je hotel komunizem ozir. boljšeizem usidراتi med češkim delavstvom, toda žilavosti kršč. soc. gibanja ni bil kos, zato ga vidimo, da ob rasti kršč. organizacije stopa osramočeni komunizem v ozadje. Češki katoličani so posvetili dober del svojih duševnih sil ravno *delavskemu sloju*, ki je za kmeta gotovo najjačja gonilna sila življenja. V *»splošni zvezi kršč. social. delavstva«* je združenih čez 90.000 delavcev. (Dalje prih.)

Popravek. V 2. šte. »Zbornika« na str. 15 v »Listku« naj se popravi »državlanskega predsednika... v doživljenjskega predsednika.

² Tej zadevi bi morali tudi mi posvetiti več pozornosti in — molitve.

Urednik: St. Stanič, kurat; Odg. ur.: A. Štiligoi. Tisk »Zadružne tiskarne« v Gorici.

¹ Ta list naj bi »Zbor sveč. s. Pavla« izmenjal za »Zbornik«. Na sploh pa bi se morali mi malo bolj seznaniti in približati katol. gibanju drugih slov. narodov.